

ZDENĚK F. KLAN

Zdeněk František KLAN (1894–1951) je dalším z řady pražských golfistů se smutným osudem. Byl protektorátním funkcionářem golfových klubů Líšnice a Golf Clubu Praha, místopředsdou Českomoravského golfového svazu, úřadujícím od heydrichiády, v jejímž průběhu byl zavražděn dosavadní předseda Dr. L. Vaněk, až do konce války. V osvobozené Praze zorganizoval a odřídil první svazovou valnou hromadu. V časech poválečné obnovy byl – až do komunistického převratu – předsdou obnoveného Golfového svazu ČSR. Doslova pár měsíců před státním převratem byl odstaven na vedlejší kolej „progresivním“ křídlem vedeným A. Štikou. A pak to pokračovalo...

Dobrý člověk ve špatné době

(protagonista československého golfu 40. let XX. století)

Vítězný únor s ním zúctoval jako s třídním nepřítelem: nejprve mu byly znárodněny jeho Farmaceutické závody v Praze-Strašnicích, poté byl vyhozen z Přírodovědecké fakulty UK, kde jako docent druhým rokem učil. Zemřel ve věku nedožitých 57 let, nedlouho po návratu z vězení, k němuž byl odsouzen ve vykonstruovaném procesu. To vše včetně záminky vedoucí k jeho zatčení a obvinění v r. 1948 dnes na stránkách ForGolfu premiérově přinášíme...

Klan ze Strašnic

Muž, jehož jméno kvůli špatné výslovnosti komolíme snad skoro všichni (od dobové reklamy na Lékárnu Dra Klána až po Archiv tělesné výchovy a sportu Národního muzea, kde je pod inv. č. 96, sign. NAD č. 65, uložen fond Zdeněk F.

Klán – nadepsaný chybně s dlouhým „á“). Přiznávám, že jako čerstvě usazeného Klánovičáka mne svého času fascinovala jeho „logická“ spřízněnost se zakladatelem tohoto bývalého golfového letoviska Václavem Klánem. Vrtalo mi hlavou, proč jsem se o jejich příbuzenském vztahu nikde nedočel a – jak jsem se přesvědčil později – nic o něm nevěděli ani golfový encyklopedista P. Sedlák, ani znalec místního prostředí T. Hradecký. Z prvoplánového omylu mne s jistotou vyvedlo až pečlivější studium pěkně rozvětveného genealogického stromu rodu „těch klánovických“ Klánů, kde jsem našeho Z. F. Klana vskutku našel. Byla to tedy jen iluze, která je tímto rozptýlena. Nebyl z Klánovic, ani tam – na rozdíl od jiných funkcionářů GCP – Švestky, Davida, Koželuha či Charváta – neměl vilu. Místem podnikání patřil do praž-

ských Strašnic, golfovým domovem byl původně v Líšnici, později v Klánovicích...

Jako golfista upadl Klan v zapomnění, ale – co bychom si nalhávali – podobně dopadla i řada jiných vedoucích funkcionářů Golf Clubu Praha, nejen ze závěrečné dekády jeho existence. V těchto dnech si připomínáme 90. výročí založení GCP (15. března 1926). Vzpomeňme při té příležitosti s úctou alespoň na poslední tři demokraticky zvolené prezidenty: Mikuláše Hraběte z Bubna-Litic, který za okupace úspěšně čelil tlakům na poněmčení klubu, JUDr. Jaroslava Hilberta – prvního po osvobození republiky, či PhDr. Jana Skalického, který stačil za rok své „vlády“ v GCP ekonomicky dokonale uklidit, než jeho poúnoroví nástupci „zhasli“ – a po nich přišla potopa... Zvláštní a navzdory své různorodosti po-

Na farmaceutickém kongresu v USA.
Zdroj: archiv Českého farmaceutického muzea, Kuks

dobné osudy – ať už šlo o příslušníka nejstarší české šlechty a ministra zemědělství, solidního advokáta z umělecky zaměřené rodiny anebo kariéřního diplomata, který loajálně plnil poslední úkol od svého celožitovního šéfa Jana Masaryka...

Po válce v Lišnici. Zleva sedící: Jiří Chvojka, Helena Hilbertová, Zdeněk Klan, Saša Tonderová, Hanno Tonder, Jaroslav Franta, Vladimír Kopecký, Zdeněk Stompfe; stojící zleva: Ivo Tonder, Ivan Vávra, Jiřina Tonderová. Zdroj: webové stránky GKL.

Zodpovědnost za celý český golf

Zrekapitulujme zde alespoň stručně Klanovu golfovou „kariéru“. S hrou se jako mladý člověk seznámil během svého dvouletého studijního pobytu v USA, Velké Británii a Francii. Patrně pod vlivem této první zkušenosti vstoupil v r. 1932, již jako koncesovaný lékárník, do Golfového klubu Lišnice, jehož intelektuální prostředí mu muselo vyhovovat. O dva roky později byl zvolen do výboru klubu a v r. 1937 jeho zástupcem ve výboru Golfového svazu ČSR, v r. 1939 se stal vicepresidentem GKL.

Současně byl jako řada jeho spoluputníků také členem Golf Clubu Praha. V r. 1941 byl zvolen členem výboru GCP a na valné hromadě čerstvě přejmenovaného Českomoravského golfového svazu byl zvolen jeho místopředsedou. Po popravě JUDr. L. Vaňka, který byl prezidentem GKL i předsedou ČMGS současně, zastával až do konce války coby „úřadující místopředseda“ obě řídicí funkce. Když v Klánovicích přímo na hřišti zatkl (a později též popravili) dalšího člena výboru, JUDr. V. Wahla, nastalo všeobecné zděšení. Klan byl zatčen a několik dní zadržován na gestapu, jehož „dohledu“ se pak až do konce války nezbavil. Jak mu tato okolnost uškodila v profesním růstu, o tom píšeme na jiném místě. Veškerou organizační práci ve sportovních klubech museli podle nařízení protektorátních úra-

dů v souvislosti s atentátem na R. Heydricha převzít na sebe jejich předsedové. Zakázány totiž byly všechny členské schůze, jednání výborů i komisí apod. Dopisem z 29. 5. 1942 proto Klana pověřil tehdejší prezident GCP, aby, „protože sám není v Praze stále přítomen..., převzal dohled nad hřištěm i klubovnou a v případě potřeby se dohodl s místopředsedkyní paní Havránkovou“. Na bedra jednoho člověka tak byla na příští tři válečné roky delegována zodpovědnost za veškerý pražský i český golf. Stal se tak nejvyšším golfovým administrátorem – byť „generálem bez vojska“ na zcela opuštěné klánovické vartě... Během války se intenzivně věnoval vlastní vědecké činnosti v oboru farmakologie a přitom úspěšně rozvíjel svůj podnik, jehož plný název zněl Farmaceutické závody Dr. Mr. Zdeněk F. Klan, Lékárna, Farmaceuticko-chemická továrna Praha-Strašnice. Golfu si

Z. F. Klan puttující v Lišnici, asi 1943 (zleva Z. Stompfe a J. Franta, praporkovou tyč obsluhuje I. Vávra). Zdroj: archiv tělesné výchovy a sportu. Národní muzeum. Fond: Zdeněk F. Klán. Inv. č. 96, NAD č. 65

po útlumu klánovického hřiště nikdo moc neužil. Ke světlým výjimkám patily chvíle v Lišnici, která pro svoji odlehlost od Prahy představovala do jisté míry bezpečnou golfovou oázu.

Krátká chvíle pro nadechnutí

Po válce nastalo krátké období všeobecného optimismu. O chvílích golfového i osobního štěstí výmluvně svědčí skupinová fotografie od mateřské lišnické klubovny – s Klanem coby (ženami obklopeným) elegantem v popředí. Stal se jednatelem GCP, ale z funkce odstoupil ještě před koncem roku, protože byl mezitím zvolen předsedou znovu zpět přejmenovaného Golfového svazu ČSR. Ještě jako jeho místopředseda začal vyjednávat s kluby o poválečném uspořádání golfu.

Už tehdy byl nucen čelit sílícímu tlaku ze strany předsedy Golfového klubu Třemšín A. Štiky, který mu např. v dopise ze dne 31. 8. 1945, těsně předcházejícím valné hromadě, udílí „dobře míněné rady“ v kádrových otázkách – do vedoucích funkcí například nedoporučuje J. Charváta, který „je dobrým znalcem golfu, ale nebude mít tolik času se mu věnovati...“, ani brněnské golfisty, protože „styk s nimi je obtížnější“, naopak vyzdvihuje H. Tondera a K. Hynka. Dále mimo jiné uvádí: „Myslím, že p. Ing. Dvořák by mohl přijít v úvahu jako jeden z místopředsedů. P. Ing. Grosse vylučuji vůbec, neboť mám za to, že je v řadách českých golfistů dostatečný výběr...“

ŽIVOT LÉKÁRNÍKA

Doc. PhDr. PhMr. Zdeněk František KLAN

(*29. 5. 1894 – +14. 5. 1951)

Původem z Dolních Kralovic, kde měl tatínek lékárnu – stejně jako později v Praze, kam se rodina přestěhovala. Po ukončení reálky nastoupil na povinnou dvouletou praxi do Klánovy lékárny Praha-Libeň, kterou po otcově smrti zdědil starší bratr Jaromír. Práce v rodinném podniku mu přinášela existenční jistotu ještě dlouhá léta, takže se – po získání magisterského titulu – mohl věnovat dalšímu studiu na technice i na medicíně. Po úspěšné disertaci nastoupil v r. 1920 jako asistent do Farmakologického ústavu Lékařské fakulty UK. Téhož roku byl ministerstvem zdravotnictví pod záštitou Rockefellerovy nadace vyslán na dvouletou stáž do USA.

První tři měsíce v Americe strávil na John Hopkin's University v Baltimoru, dalších devět v Chicagu. Ve druhém roce praktikoval v renomovaných továrnách a laboratořích v Detroitu, Washingtonu a v New Yorku. Cestou domů mu nadace umožnila prodloužit si stáž dvouměsíčním pobytem v londýnských laboratořích největšího světového výrobce léčiv – fy Burroughs, Wellcome & Comp. a nakonec ještě stejným dlouhým studiem na pařížské Ecole supérieure de Pharmacie.

Po návratu z USA se musel vzdát místa na fakultě a nastoupit do tříleté úřední „služby“ na ministerstvu zdravotnictví, kterou mu bylo prve podmíněno přidělení stipendia. V lékárně svého bratra si zřídil vlastní laboratoř. Všechny speciality, které tam vyrobil, přihlašoval na Jaromírovo jméno, protože sám ještě povolení k provozování veřejné lékárny neměl. Při tom všem nepřestal vědecky pracovat – v roce 1926 mu vyšla publikace Léčivé rostliny v kultuře.

Od počátku r. 1932 se datuje jeho strastiplná cesta za docenturou na Přírodovědecké fakultě UK. Navzdory jeho praktickým základům, zahraničním zkušenostem i teoretickému zázemí, jež mu – kromě vlastní laboratoře – skýtala i odborná knihovna čítající přes tisíc svazků převážně zahraniční literatury, při jejímž studiu využíval dokonalou znalost angličtiny a francouzštiny, mu první pokus nevyšel. Údajnou příčinou byly neshody mezi Přírodovědeckou

a Lékařskou fakultou o příslušnost vý-
ky farmakologických předmětů na tom
kterém univerzitním pracovišti.

Rok 1932 však nebyl pro našeho člověka
nabit jen samými špatnými zprávami –
naopak: začátkem roku obdržel koncesi
na provozování veřejné lékárny, což mu
umožnilo začít budovat vlastní pod-
nik a vést jej pod svým jménem. Další
dobrou zprávou bylo, že za práci Influence
of the Period of Vegetation and
Development of Plant on the Alkaloidal
Content of Hyoscyamus Niger L., publi-
kovanou v Journal of Pharmaceutical
Sciences (Vol. 20, Iss. 11, p. 1163–1175,
Nov. 1931), mu byla na sjezdu American
Pharmaceutical Association v Torontu
v roce 1932 udělena prestižní Ebert
Prize. Zdeněk Klan byl vůbec prvním
cizincem, který tuto cenu (udělovanou
od r. 1873) obdržel.

Od téhož roku se datuje i jeho záliba
v golfu, s níž se nemohl neseznámit
v USA. Na jaře byl přijat do Golfového
klubu Lišnice a krátce nato se do gol-
fového dění zapojil nejen jako hráč, ale
i jako významný funkcionář.

Zadostiučiněním pro Klana – po neú-
spěšné habilitaci – se muselo v březnu
1934 stát jmenování lektorem farma-
koergasie na Přírodovědecké fakultě.
V dalším období, i později – ve váleč-
ných letech – se intenzivně věnoval své
lékárně a rozvoji závodu.

V roce 1943 byl několik dnů ve vazbě na
Pankráci – důvodem bylo zatčení něko-
lika golfových činovníků z jeho blízkého
okolí. S nezvanými „návštěvami“ gesta-
pa se pak setkával až do konce války.
Souviselo to s vedoucí funkcí, kterou
v golfovém svazu během okupace za-
stával.

Konec války přinesl nové naděje, ale
taky nové problémy. Klan začal hned
v květnu 1945 rozšiřovat svůj závod,
ale hrozba znárodnění průmyslu na
základě závěrů Košického vládního
programu mu nedopřávala klidu. Na-
konec jeho závod první vlnu znárodnění
farmaceutického průmyslu úspěšně
přestál.

V dubnu 1946 učinil na Přírodovědecké
fakultě druhý pokus o udělení veniae
docendi z oboru farmakognosie. V té
době již měl za sebou řadu vědeckých
prací, z nichž zasluhují zmínku zejména
pojednání o ginsegnu, nepravém žen-
šenovém kořenu, o vodilce kanadské,
blínu tupém a blínu černém, obrovitých
borůvkách atd. Profesorská komise

Záhlaví dopisního papíru Klanyvy firmy – úprava po znárodnění v r. 1948. Zdroj: archiv Českého farmaceutického muzea, Kuks

Opakovaně si stěžuje, že GKT
„naráží na naprosté nepochopení“ a jeho
„pozice ve Svazu byla vždy podřadná,
přestože velikostí klubu jsme byli na
druhém místě“. Požaduje i změny ve
stanovách, jednáních řádech apod., vše s
cílem posílit postavení GKT na stejnou
úroveň, jakou má GCP. Argumentuje
následovně: „Doba se změnila a jsem
přesvědčen, že nyní náš klub, respektive
jeho ušlechtilé snažení, najde plné
porozumění, a proto také jsme nevyužili
situace. Budu však trvat na tom, aby kluby
měly ve Svazu úměrné zastoupení...
GKT má k dnešnímu dni 35 členů.“
Nesrozumitelnou matematickou operací
dospívá k tomu, že ve správním výboru
by dva jmenované kluby měly mít po dvou
hlasech – a to na úkor GKL a GCB, kterým
by zůstalo po jednom hlasu (což zdaleka
neodpovídalo skutečnosti; GCP měl
zhruba 130 členů, GKL asi 40 – a většina
členů GKT, jejichž počet Štika účelově
nadsadil podle předválečného stavu, se
rekrutovala z obou pražských – a trvale
hostovala na jejich hřištích). Závěrem
citovaného dopisu se znovu vrací k
přání, „aby členi technického i
správního výboru byli naši národní,
neboť je to velmi důležité pro další
vývoj golfových věcí, zvláště z ohledu
na otázky týkající se sjednocení tělesné
výchovy, odkud mám informace“.

Po drobných peripetiích Klan vy-
korespondoval a utřídil zprávy o
protektorátní činnosti všech golfových
klubů – a na jejich základě připravil
pro obnovující valnou hromadu konanou
15. září v Klánovicích vyčerpávající
hlavní referát. Rekapituloval v něm
válečné poměry v jednotlivých klubech
i perzekuci jejich členů. Pozornost
věnoval bilancování ztrát a škod na
většině hřišť a kluboven. Na schůzi

byl stanoven rozpočet a členské
příspěvky, volba delegátů na „slavnostní
schůzi Sjednocené tělovýchovy“ a zvolen
nový výbor – Klan se stal jeho předsedou,
Ing. arch. A. Dvořák prvním, A. Štika
druhým a JUDr. Z. Peters třetím místopředsedou.
Štikovi se v zásadě podařilo prosadit
jeho kádrovou představu – snad až na to,
že Dr. Ing. J. Charvát zůstal jednatelem a
Ing. B. Gross „alespoň“ členem technického
výboru svazu...

Důvodů k radosti málo

V průběhu let 1945–1946 se především
úřadovalo. Svaz vyvíjel aktivity směrem
k novým ústředním orgánům státní
správy (zejm. ministerstvu vnitřního
obchodu, fondu národní obnovy,
okresním národním výborům apod.) s
cílem vytvořit podmínky pro rozvoj
hřišť – a to nejen západočeských, ale i
slovenských Piešťan a Tatranské
Lomnice. Snahy odkoupit s hřišti
související majetek, jmenovitě vybavení
karlovarského klubu či mariánsko-
lázeňského Hotel Golf, vyzněly
naplano. Šlo o přistoupení svazu k Ústřed-

nímu národnímu tělovýchovnému
výboru (ÚNTV), který měl sjednotit
tělovýchovu do jediné celostátní
organizace, což se – zejm. pro odpor
Sokola – neuskutečnilo. Na podzim
vznikl Československý tělovýchovný
svaz (ČSTS) v čele se starostou Sokola
coby nejvýznamnější sportovní
organizace. Jeho součástí se stal i
Golfový svaz ČSR, předseda Klan byl
zvolen za náhradníka výboru ČSTS.
Kromě oficiálního programu byl z
titulu své funkce nucen řešit i řadu
nepříjemných personálních konfliktů.

Koncem r. 1946 byla schválena
komise pro redakci pravidel golfu,
na jejichž české verzi začal Klan
okamžitě pracovat (redigování
pokračovalo až do listopadu 1947,
kdy bylo rozhodnuto o jejich
vytištění; fakticky je však vydáno až
ústředí Sokola v r. 1950). Pro
nadržené orgány bylo třeba
zpracovávat plány a výhledy
činnosti. Mezi sportovními
prioritami bylo kromě celostátní
ligy i pořádání mezistátních
utkáni a mezinárodních
mistrovství ČSR. Realita byla
skromnější – podařilo se
uspořádat amatérské mistrovství

republiky a zájezd reprezentačního družstva do Švýcarska, z něhož premiérově otiskujeme dosud neznámou skupinovou fotografii pocházející z archivu Z. F. Klana.

Následujícího mistrovství v roce 1947 se na oplátku zúčastnili alespoň čtyři švýcarští golfisté, ale co to bylo ve srovnání se zahraniční účastí na mistrovských turnajích v letech 1935–1938? Důvodů k radosti prostě bylo málo. Proto se zdá pochopitelné Klanovo zanicení pro práci na překladu Pravidel golfové hry. Postupoval systematicky, rozesílal jednotlivé pracovní verze všem, kteří projeví zájem. Nejvíce při tom spoléhal na své dva zkušenější kolegy – sekretáře Dr. Ing. J. Charvát a brněnského doc. Dr.

na řádné valné hromadě svazu. Této schůzi se Klan ze zdravotních důvodů nezúčastnil. Vyčerpán nedůstojnými tahanicemi o svoji docenturu na univerzitě, odevzdáváním několika publikací do tisku a přípravou habilitační přednášky na Přírodovědecké fakultě odjel na dva měsíce do lázní. Evidentně již neměl sílu ani chut čelit snahám levice o ovládnutí svazového života. Po návratu jej tajemník GCP Koželuh informoval obsáhlým dopisem, z jehož postscriptu citujeme: „...Celou svazovou agendu si převzali noví funkcionáři. Důvod proč se tak stalo, vyplývá ze zápisu a zvolených členů výboru.“ Novým předsedou byl zvolen Dr. F. Bertl a jednatelem A. Štika, dosavadní

Dosud nepublikovaná fotografie ze zájezdu národního družstva ČSR do Švýcarska v roce 1946. Druhý zleva stojí: K. Hynek, pátý Z. F. Klan, sedmý H. Tonder. Sedící: první zleva M. Sommerschuh, třetí Z. Peters, čtvrtý K. Kinkor; ostatní jsou Švýcaři (identifikace P. Sedlák). Zdroj: archiv tělesné výchovy a sportu. Národní muzeum. Fond: Zdeněk F. Klán. Inv. č. 96, NAD č. 65

Ing. J. Boučka, o jejichž připomínky upřímně stál a opakovaně se na ně obracel. V této činnosti evidentně spatřoval smysl, proto jí věnoval tolik energie.

Levice zasahuje

Od února 1947 se v dopisech A. Štiky předsedovi Z. F. Klanovi objevuje další nátlak – tentokrát na svolání mimořádné valné hromady svazu, která by změnila jeho stanov ve smyslu požadavků GKT. Schůze, ultimativně vyžadovaná „nejpozději do šesti týdnů“, se skutečně sešla dne 31. března s jediným bodem programu – změnou stanov. Záměr se sice nepodařilo napoprvé prosadit, ale byla ustavena komise, která návrh na úpravu stanov předložila až 3. června 1947

předseda a sekretář byli odsunuti na vedlejší kolej – Klan do funkce řadového člena výboru, Charvát do úřadovně zřízené funkce mezinárodního sekretáře...

Zápisem ze zmíněné valné hromady systematická dokumentace činnosti Golfového svazu ČSR, známá ze všech (zatím dostupných) archivních zdrojů, prakticky končí. Zde je třeba poznamenat, že nejčerstvějším přírůstkem do historického golfového portfolia je Fond Národního archivu č. 528 – Československý golfový svaz, zpracovávaný od r. 2015 Mgr. A. Haladou. Po zmíněné schůzi byla veškerá svazová pošta nadále přesměrována z Klánovic na Štikovu domácí adresu. Kde skončila jeho pozůstalost – nevíme. Pro ilustra-

ci dodejme, že úplně posledním dokumentem ve fondu Z. F. Klana je Štikovo lakonické „oznámení“ o schůzi správního výboru svazu 27. ledna 1948, neobsahující ani náznak programu – nic, z čeho by se dalo usoudit, co se tam vlastně mělo odehrát. Jaký byl program o měsíc později, to víme z jiných zdrojů, zejm. z archivu GCP, velmi dobře: „Akční výbor svazu ustanoví akční výbor klubu, který po provedené očiště navrhne kandidátku nového výboru a rozhodne o všech opatřeních ve vedení klubu...“ Po únorovém převratu se již Zdeněk F. Klan do golfového života nevrátil, protože ani nemohl. V osobním životě jej čekaly tři roky neofalšovaného „temna“ – nejprve znárodnění jeho farmaceutické firmy, krátce poté vyhazov z Přírodovědecké fakulty UK, odmítnutí zaměstnání v bývalém vlastním podniku, zatčení na základě vykonstruovaného obvinění ze „spáchání přečinu“, odsouzení na dva a půl roku a smrt krátce po „předčasném“ propuštění z výkonu trestu ve věku nedožitých 57 let...

Tragický osud golfisty – člověka nad jiné činorodého, optimistického a – podle svědectví jeho současníků, zaměstnance nevyjímaje – nesmírně slušného a laskavého.

(Sloupek s využitím přednášky Mgr. L. Valáškové, PhDr.; „Doc. PhDr. PhDr. Zdeněk Klan – život jednoho vysokoškolského učitele, publikované ve Sborníku přednášek z dějin farmacie, FF UK, Hradec Králové, 2001. Zdroj obrázku: České farmaceutické muzeum, Kuks)

projednala žádost a jednomyslně navrhla přijetí jeho práce k habilitačnímu řízení. Po nějaké době se jej komisaři snažili přesvědčit, aby svou žádost stáhl a podal jiinde – na Lékařské fakultě UK nebo na Masarykově univerzitě v Brně. Později zklamane citoval slova jednoho z profesorů: „Nevěřím, že byste dále pracoval. Máte lékárnu a továrnu.“ Spor mezi vedeními fakult o „domovskou příslušnost“ výuky jednoho předmětu pokračoval ještě v r. 1947. Konečné rozhodnutí bylo vloženo do rukou prof. Skarnitzla, který se nakonec nechal přesvědčit, že Přírodovědecká fakulta nemá vůči Lékařské fakultě nekalé úmysly. V červnu se tak směla konat Klanova habilitační přednáška na téma Novodobé drogy a v září ministerstvo školství schválilo usnesení fakulty v jeho věci.

Ještě v témže roce vydal Orbis Omamné drogy a Akademie věd a umění publikaci Srovnávací anatomie... rostlin. V roce 1948 pak vyšly péčí Ústředního svazu lékárníků Drogy všech lékopisů v přehledu, zveřejněné již na kongresu v roce 1938, jejichž otištění však svého času znemožnily válečné poměry. Od zimního semestru 1947–1948 tak konečně mohl soukromý docent Z. F. Klan přednášet. Vrchol jeho pedagogické kariéry však netrval dlouho. V letním semestru 1948–1949 přednášky již neohlásil...

Klanova firma, čítající tou dobou 105 zaměstnanců, byla znárodněna k 27. únoru 1948. Národním správcem byly stanoveny Spojené farmaceutické závody (SPOFA). V červenci 1948 rozhodl jejich sociálně-politický odbor, že „...podnik nemá zájem o zařazení pana Dr. Klana do SPOFY“. Pro člověka ucházejícího se o pracovní místo v podniku, který osobně založil a vedl, jistě nemohlo být většího ponižení než to, že mu vyjádření bylo zasláno ještě na hlavičkovém papíru jeho závodu.

Důvodem Klanova zatčení v listopadu 1948 bylo „spáchání přečinu“, kterého se měl dopustit začátkem roku 1948 při výrobě injekčního roztoku, po jehož aplikaci údajně v dubnu t. r. zemřelo v přešovské nemocnici novorozeně. Přestože v té době byl podnik již ve správě SPOFY, byli kromě bývalého majitele obžalováni ještě další čtyři jeho zaměstnanci. V lednu 1949 byl Klan odsouzen ke 2½ roku vězení. Zemřel krátce po propuštění v r. 1951 ve věku nedožitých 57 let.